



# Sárospataki KRÓNIKA

X. évfolyam

4. szám

1978. május

## Eredményeink és gondjaink mérlegen

(Egy összegező látogatás tapasztalatai)

Csaknem 450 éves iskolánk életében 5 év nem nagy idő. Ennek ellenére egy-egy ötéves időszak elemzése — az eredmények számbavétele, a hibák és problémák feltárása, a továbblépési lehetőségek kimutatása — mindig tanulságos. Ilyen indítékok alapján került sor 1977 őszén arra az összegező látogatásra, melynek során a BAbZ Megyei Tanács V. B. Művelődésügyi Osztályának képviselői és a szakfelügyelők az iskolai munka minden területére kiterjedő ellenőrzést — értékelést végeztek nálunk. Megvizsgálták többek között, hogy milyenek az oktató- nevelő munka tárgyi és személyi feltételei; milyen színvonalon és milyen sikerrel tanítjuk a különböző tantárgyakat; hogyan valósulnak meg a tanulók értékelésével és osztályozásával kapcsolatos módszertani előírások; milyen a tanulók neveltségi szintje, hogyan hajtjuk végre az ifjúságpolitikai határozatokat. Tanulmányozták az iskola külső kapcsolatait, az órán kívüli oktató-nevelő tevékenység helyzetét, az iskolavezetés módszereit, az iskolavezetés és a tantestület pedagógiai tervezőmunkáját. E korántsem teljes felsorolásból is kitűnik, hogy a Rákóczi Gimnázium egész tanári — tanulói — dolgozói kollektívájának 5 éves tevékenysége került mérlegre.

1978. január 11-én, az összegező látogatást záró tantestületi értekezleten örömmel nyugtáztuk közvetlen feletteseink elismerését; végzett munkánk alapvetően kedvező értékelést kapott.

Ez annál is inkább jólesett nekünk, mert a vizsgált időszak része volt a hét szűk esztendőként is emlegetett felújítási időszaknak, amikor a zavartalan munka feltételeit nem mindig lehetett biztosítani. A rossz körülmények ellenére — a tantestület kitartó munkájának bizonyítékeként — szinte a vizsgált területek mindegyikén jelentős előrelépés történt a legutóbbi összegező látogatás, 1968 óta.

Elsőként kell említeni a tárgyi feltételek javulását. A belső felújítás és a tervszerű szertárfejlesztés eredményeként iskolánk jelenleg a megye jól felszerelt iskolái közé tartozik. Büszkék lehetünk az ismét használható, felszerelésüket és berendezésüket tekintve korszerű természettudományi előadókra, az újonnan létesített könyvtári olvasótermekre, a teljesen kicserélt iskolai bútorzatra, az iskolát otthonossá tevő dekorációkra. Javultak munkánk személyi feltételei is. A munkában megöregedett, nyugdíjba vonult vagy más helyre távozott tanárok megüresedett helyét sikerült betölteni, így most — hosszú évek óta először — ismét teljes a tanári kar létszáma.

A tanulmányi fegyelmet a szakfelügyelet jónak minősítette. Tanulóink és tanáraink többsége keményen megdolgozik az eredményekért. A tantestület egyformán törődik a minőségi munkára is képes kiváló tanulókkal és az alacsonyabb szintről induló, hátrányos helyzetű, de haladni, önmagukat képezni akaró diákokkal. E fáradozás „gyümölcsei” a tanulmányi versenyeken



elért helyezések és az alacsony bukási, lemorzsolódási „mutatók”.

A tanulóifjúság neveltségi szintjének elemzésében a pozitív vonások domináltak; jó „bizonyítványt” kapott az iskolai KISZ-munka is.

A vizsgálat által feltárt eredmények és gondok teljes felsorolása e cikk kereteit meghaladja, de egyoldalúság volna, ha az eredmények mellett — legalább vázlatosan — nem írnánk azokról a területekről, melyeken a következő időszakban feltétlenül előre kell lépni.

Nem hibamentes az iskolavezetés és a tantestület pedagógiai tervezőmunkája; nem eléggé eleven a szülők és a tantestület kapcsolata; néha kampányszerű a tanulók ellenőrzése, felletése; nem használjuk ki kellően a már meglévő oktatástechnikai eszközöket. A jövőben tervszerűbbé kell tenni az osztályfőnöki nevelőmunkát, nagyobb gondot fordítva a pályaválasztási

tanácsadásra; jobban oda kell figyelni a tantárgyi fegyelem betartására és betartatására; többet kell törődni az ifjúság életmódjának egészséges formálásával, szabad idejének körültekintő megszervezésével, a sportolási igények felkeltésével és kielégítésével.

Megállapíthatjuk: az összegező látogatás elérte célját. Az eredmények elismerése mellett feltárta és a tantestülettel elismertette munkánk hiányosságait. Feletteseink jól használható útmutatást adtak az elvi jelentőségű tennivalók elvégzéséhez és a hétköznapi munka hatékonyságának növeléséhez.

Meggyőződésünk, hogy a sok pozitív megállapításból áradó erkölcsi elismerés a továbbiakban még jobb munkára ösztönöz tanárt és diákot egyaránt.

BÓDI GÉZA igazgatóhelyettes

## Alma Mater

„... van egy város, én is laktam benne”

### Interjú helyett vallomás

Mivel „válásra int immár az óra”, búcsúzó diáktársaim egyikét-másikat próbáltam faggatni: mint jelentett számukra az, hogy 1974 és 1978 között pataki diákok voltak? Valószínűleg rossz lélektani pillanatban kérdeztem a lányokat-fiúkat, mert nem kaptam érdemi válaszokat. Az is lehet, hogy sokan annyira személyes „tulajdonuknak” tartják a Sárospatakhoz fűződő élményeiket, hogy nem könnyen beszélnek róluk. Voltak, akik arra hívatkoztak, hogy élményeiket csak azok érthetik meg, akik maguk is átélték, s a kívülállók számára jelentéktelennek tűnnek olyan diákkori események, melyeket az átélők nagyon lényegesnek tartanak.

Riporter kudarcom nem szegte kedvemet, hát megpróbálok válaszolni a magam kérdésére.

Az én pataki diákságom sokkal régebben kezdődött, mint a legtöbb diáktársamé, ugyanis

már az általános iskolát is itt végeztem. Gimnáziumi éveim alatt volt módom „megtapasztalni”, milyen a helybeli lakos, s milyen a kollégista élete. Második koromban, amikor elköltöztünk innen, én ragaszkodtam ahhoz, hogy kollégista legyek. Miért? Patak vonzott, nem engedett, s nem is tudtam volna itthagyni. Osztálytársaim elbeszéléseiből már ismertem és meg is szerettem a kollégiumot, így nem volt nehéz a rendjéhez alkalmazkodni. Azóta híven vallom: az igazi pataki diák kollégista.

Pataki lakos lévén, én még láttam a kétlábú fát az iskolakertben, többször át is bújtam alatta. Sokan talán nem is hallottak róla, pedig fontos „szereplője” volt számos régi pataki diák életének. Fekete Gyula író — volt pataki diák — is megemlékezett a kétlábú fáról az Örök szeptember c. elbeszélésében.

Mennyi szerelmi vallomást, örök barátságot fogadó esküt hallhattott ez az öreg nyárfa! Már régen kivágták, mert megrokkant, elkorhadt, de örülök, hogy ismertem!

Sétálok az iskolakertben. Mennyire mások itt a szobrok is, mint a többi városban. „Ők” — akiket idéznek — többnyire személyesen is sétáltak, pihentek az öreg fák alatt, hiszen Patakon diákoskodtak, avagy ellátogattak az ősi iskolavárosba.

„Zsuzsa néni”-nek, azaz Lorántffy Zsuzsannának, a volt főiskola patronáló nagyszonyának a szobra szinte anyáskodó figyelemmel tekint az iskolába vonuló fiatalokra. Egy reggel sem mulasztjuk el, hogy oda ne köszönjünk neki hangos „csókolom”-mal. Ez amolyan szertartás, kabala, hogy netalán megvéd az aznapi feleléstől, vagy legalábbis kiségit a baj-



ból. Hálából minden tavasszal friss virágcsokrokat helyezünk az ölébe.

Nemcsak a régi, hanem a ma élő jeles emberekre is büszkék vagyunk. Ők mindig szívesen térnek vissza volt iskolájukba — közülük többet a diákok személyesen is ismernek: pl. Béres Ferencet, Képes Gézát, Deme Lászlót.

Életem első „igazi” interjút a díszteremben dr. Király István akadémikussal készítettem tavaly, amikor iskolánkba látogatott. Az első kérdést még remegő hangon, „gombóccal” a torkomban tettem fel neki, de látva és hallva kedvességét, közvetlenségét: minden félelmem elszállt. Sikeredt a riport!

Még elsőben történt, április 1-én. Húsvétra utaztunk haza, s a szünet utáni nap volt elseje. Juhász Feri „bácsi”, kedves angoltanárnk megkérte a csoport tagjait, hogy menjünk ki eléje, az állomásra, mert csak a fél 11-es vonattal érkezik, s onnan közvetlenül az iskolába jön. Mi, jó diákok lévén, még a szünetben elindultunk az állomásra. A vonat befutott, vártunk, nem jött a tanár úr. Már az órából is eltelt jónéhány perc, mire visszamentünk a tanterembe. Nagy meglepetésünkre Feri bácsi bent volt, s néhány osztálytársunkkal már a következő órai anyagot beszélte meg. Megszépen ültünk a helyünkre, s értetlenül néztünk egymásra.

A tanár úr „beolvasott” nekünk: miért nem mentünk ki eléje, ahogy megígértük, biztosan figyelmetlenek voltunk, és elkerültük. Ő nem ezt várta tőlünk... Nagy csend — behúztuk a nyakunkat, hallgattunk. — Vegyetek elő egy papírlapot! — Elővettük. Aztán rövid hatásszünet és óriási kacagás. Az történt ugyanis, hogy Feri bácsi már előző este megérkezett, találkozott is néhány osztálytársunkkal, akiket csak vártuk, hogy jön Feri bácsi a vonattal...

Jó áprilisi tréfa volt!

Az áprilisi elsejék mindig emlékeztetésekre számomra. Másodi-

kos koromban a mi évfolyamunknak az iskolai javítási munkák miatt — szükségmegoldásként — különböző helyeken volt a tanterme. Mi a Kossuth-kollégium egyik tanulója birtokoltuk.

Ha szűkösen is, de elfértünk, s nem csappant munka- és életkedvünk sem. Igazi diákok tudtunk maradni.

Április 1: fogkrém az ajtókilincsen, játéknívó a lámpán, a szék az asztalhoz kötve, nagy kacagások.

A Kossuth-kollégiumhoz még egy külön élményem fűződik.

Ugyancsak másodikban történt: az UNESCO-szakkör finnugor estet rendezett, amelyen én mint irodalmi színpados és néptáncos szerepeltem. Szegedről diák vendégeink is voltak. A műsor után elkísértük őket a „Borostyán”-ba; az étteremben néhány üveg cola mellett majdnem éjfélig beszélgettünk. Még három pataki diák volt ott rajtam kívül, két erdélyi lány és egy kossuthos fiú. A fiúknak nem jelentett problémát a kollégiumba való bejutás, mert Kati néni, a kossuthos nevelő volt velünk. Az Erdélyibe hiába csengettünk, mindenki aludt, nem tudtunk bemenni. Mit csináljunk itt éjnek idején? Kati néni pártfogásába vett bennünket, s bár minden erőszak nélkül, de „behatoltunk” a Kossuthba. Két sorstársnőm a lányok betegszobájában kapott helyet, én pedig az egyik női hálóban. Hamar elnyomott az álom. Nem is volt nehéz aludni ilyen kalandos út után.

Reggel aztán volt nagy csodálkozás! Egymás után nyolcszor, tízszer „meséltem el” a kossuthos lányoknak, hogyan kerültem oda. Végre megnyugodtak. Én is, s vasárnap reggel 8-kor végre az Erdélyibe is bemehettünk.

Valószínűleg sokan egyetértenek velem abban, hogy igen emlékeztető esemény itt a DIÁK-NAPOK. A szót nagybetűvel írom, mert szinte biztos vagyok abban, hogy így vésődik minden diák emlékezetébe, aki néhány napig önfeledt, vidám résztvevője ennek a színes rendezvénynek. Milyen nagy öröm,

hogy kétvétenként éppen Sárospatak ad otthont három megye (Hajdu-Bihar, Szabolcs-Szatmár, Borsod) és három város (Budapest, Debrecen, Miskolc) legtehetségesebb diákjai találkozójának. A pataki házigazdák mindig bővelkednek új „produkciókban”. Az első szereplésemre — néptáncos léptünk fel — már hónapokkal azelőtt nagy izgalommal készültem. De nem kevésbé vártam a tavalyi fesztivált sem. A dalok, az új barátok, a táncolások, a tűzijáték — örömeim — mind-mind felejthetetlen élményt nyújtottak.

Ilyenkor jelképesen mi, diákok vesszük át a város vezetését, de valójában is miénk a nagy időket megélt vár, a gimnázium ódon épülete, az árnyas fákkal teli iskolakert, a történelmi levegőjű várkert, a fűzfák szegélyezte Bodrog-part.

Persze nemcsak ilyenkor járunk ezeken a helyeken, hiszen a pataki nevezetességek számunkra nemcsak ünnepi valóságok. Úgy érezzük, együtt élnek velünk, részt vesznek örömeinkben, osztoznak bánatunkban.

A kívülálló számára egy kicsit romantikusnak tűnhet ez a nagy „kitárulkozás”. Talán meg is mosolyog érte. Nem baj...

Patak eddigi életem fő színtere, s ha újra kezdeném a gimnáziumot, biztos, hogy ide, Sárospatakra járnék.

Már óvodás koromtól megjelentem minden ballagáson. Akkoriban „nagy” barátnőim búcsúztak a gimnáziumtól, s szinte vágyakozva néztem őket... Valamikor majd én is így fogok búcsút mondani a diákéveknek — gondoltam.

Eljött ez az idő is. Néhány éve, mióta én is ide járok, elszorul a szívem a könnyes szemek, szomorkás arcok láttán. „Biztos, hogy én is nagyon el fogok érzékenyülni” — mondogatom most, végzés előtt állva. Tudom, így is lesz, de boldog is vagyok, mert azt is tudom, hogy nem örökre köszönök el. Patak viszavár.

Igérem, eljövök!

BERECZ LILLA IV. B



## KÖZLEMÉNY

Molnár Sándor, iskolánk öregdiákja, az Észak-magyarországi MÉH Nyersanyaghasznosító Vállalat igazgatója azzal az ajánlattal kereste fel iskolánk igazgatóságát és KISZ-bizottságát, hogy a tanulóifjúság május hónap folyamán vegyen részt a vállalat által szervezett hulladékgyűjtő akcióban.

Az akció lebonyolításához a vállalat hulladékgyűjtő zsákokat, szállító járműveket és propagandaanyagot biztosít.

A vállalkozás a szakemberek becslése szerint 30-40 000 Ft jövedelmet hozhat az iskolának.

A befolyt összeget a KISZ-szervezet — a soron levő kiadások fedezésén túl — pl. újabb csónakok vásárlására fordíthatja.

Tekintettel a vállalkozás népgazdasági jelentőségére és közvetlen iskolai hasznára, ezúton is kérjük a tanulóifjúságot, hogy annak idején vegyen részt a hulladékgyűjtésben.

IGAZGATÓSÁG

## Oroszlánkörök

ARTHUR PORGES:

## EGY ANGOL FALU REJTÉLYE

(The English Village Mystery)

Az örület és az örült szélhámosság jellemzi az első nyomtatásban megjelent, ünnepezt amerikai krimi. A jókedvű, műkedvelő detektív, aki nagyon közel áll a kiadója szívéhez, nem más, mint Celery Green...

Dewe East felügyelő nagyon kellemetlen helyzetbe került. A várható helyettes rendőrkapitányi előléptetéssel karrierjének legfontosabb állomása előtt állt. Balszerencséjére pályafutása legnehezebb esetével foglalkozott. Ha baklövést követ el, riválisa, South felügyelő fogja megkapni az előléptetést.

East felettésének, North kapitánynak hideg, fennhéjázó modora szembeszökően visszatetsző volt.

— Nem vagyok okatlan ember — dörmögte —, de végül is tizenkét gyilkosság egy faluban... és egyetlen nyom sincs a tettes azonosítására. Ez nem fog menni, East.

— Tudom — mondta a felügyelő komoran. De olyan gyors egymásutánban történtek az esetek. Egy tucat gyilkosság két hét alatt.

— Valakinek „Gyors Gyilkossági Tanfolyam”-on kellett részt

vennie — jegyezte meg a felügyelő, remélve, hogy sikerül feloldania a feszültséget, de szellemessége még dühösebbé tette North kapitányt. — Ne viccelődjön — üvöltötte. Ez komoly ügy. Ez nem olyan, mintha a gyilkosságok Londonban történtek volna. Abban a tömegben senki sem hiányol tizenkét embert. De Tottering-on-the-Brink a legkisebb lélekszámú település Angliában. Tizennégy állandó lakosából tizenkettőt megölték, ketten maradtak; kell legyen valami ötlete, hogy ki a gyilkos, East!

— Ez az egész olyan abszurd — mondta a felügyelő. Se füle, se farka. Indíték sincs. Talán néhány nap múlva...

— Akkorra a falunak már csak az emléke marad — mordult föl North —, és minket fognak vádolni azzal, hogy eltoltuk a dolgokat.

Pontosan negyvennyolc órát adok magának, egy perccel sem többet. Aztán South kapja meg az ügyet.

Semmit sem mondott a kinevezésről, de Eastnek nem voltak illúziói. A kérdés az volt, megtegye-e a lépést fölfelé, vagy kihagyja, mint új helyettes kapitány.

— Elkapom a tettest — mondta East hideg elszántsággal. Számíthat rám, uram.

— Én abban reménykedem, hogy nem ő kapja el magát — válaszolta North barátságatlanul.

Kétségbeesésében East megbocsáthatatlan lépésre szánta el magát. Tárgyalt egy híres magánnyomozóval. Ez elég helytelen volt, főleg mióta a Yard elítélte az amatőrökkel fenntartott kapcsolatokat; de ami még rosszabb, a fickó nem volt angol származású, hanem amerikai... szemtelen, könnyed, néha komolytalan és olyan elhamarkodott következtetéseket vont le, amelyek nem voltak helytállóak a lassú angol bűnözőkre nézve. Amíg jó munkát nem találtak, mindig tiltakoztak a kötöttségek ellen ezek az átkozott jenkik.

East tudta, hogy az amerikai nyomozó minden alkalommal el látogat a klubjába, ha Londonban jár. Ott is találta. Lehetetlen volt elszalasztani az oly fiatal, jókedélyű és magabiztos alakot. Celery Greennek hívták.

Az amerikai barátságos mosollyal fogadta Eastet, és egy félreeső sarokba vezette.



— Nos, felügyelő — mondta —, miben segíthetek?

— Csak néhány órám van, hogy elfogjak egy nagyon ügyes gyilkost. Soha életemben nem kértem még segítséget, de most válságos helyzetben vagyok — magyarázkodott East.

— Mik a körülmények? — Celery Green éppoly rövid volt, mint egy hanyag dilettáns.

— Tizenkét gyilkosság. Indíték nincs. Semmi nyom. Ez az egész történet dióhéjban.

— Kik az áldozatok? — kérdezte Celery határozottan.

— Mindannyian Tottering-on-the-Brinkben laknak. Biztosan hallott már erről a helyről. Anglia legkisebb települése. Az összlakossága tizennégy fő. Nem, tizenöt. Mrs. Willow három hete odaköltözött. Nem mindenki tudná egy hely lakosságának számát több mint 7%-kal növelni — tette hozzá.

— Egy idegen, eh! — Celery elgondolkodva pillantott föl. Biztosan egy szembetűnően gyanús személy. Miért nem kapja el és...

— Ne olyan hevesen — tiltakozott East. — Nem olyan kézenfekvő egy gyanús személy, mint gondolná. A legtöbb gyilkosságban az áldozat ismeri a gyilkost. A totteringiek bizalmatlan, szűk látókörű emberek. Csak az léphet be a házukba, aki már évtizedek óta a településen lakik. Mrs. Willow előtt az utolsó ember, aki a faluba érkezett, Miss Bristol volt, és még tizenhat év múltán is „az idegen”-nek hívták.

— Ugyanez történt New Englandben — tette hozzá Celery. Sokat tudnék mondani róla. No, de folytassuk, felügyelő!

— Meg tudom adni önnek az áldozatok nevét — ajánlotta East. — Halljuk! — szólt Celery ismét magabiztosan. Ha megkérhetném, beszéljen a gyilkos fegyverekről is.

East elővette a jegyzetfüzetét. — Az első áldozat Elsie Fyfe — hátulról szúrták szíven. Aztán George Barton következett; valaki egy tengerparti szikla tetejéről rálökött egy hatalmas, ónozott fűszeres dobozt, amely

meglehetősen nehéz volt. A férfira — borzalmasan összeroncsolva — a homokon fekvő találtak rá. Ha az ütés nem ölte volna meg, a kiömlött konzervlébe fullad bele. Pickett-Hallt leütötték.

Ram Dasst, a hindut saját garázsában tették el láb alól; leütötték, és az autója kipufogógázától megfulladt. Jane Hopeot és Normann Quire-t megfojtották. Harry Block koponyáját nagy szikladarabbal törték be. Walter Lordot egy karddal lefejezték; borzalmas.

— Ez nyolc — számolta az ujjain Celery. Még négy hiányzik.

— Jól van, mindet felsorolom. A kilencedik Amy Bristol — azt hiszem, már említettem. Szíven lötték. John Mahonyt fokozatosan megmérgezték. Aztán jött Mabel Slaughter; a saját fürdőkádjába fojtották bele.

— Sokkal kedvesebb, mintha valaki máséba fojtották volna, nem? — mondta Celery szárazon. Ezzel tizenegy. Még egy. Ki volt az utolsó?

— Allen Gladstone Rigg-White, a polgármester. Felrobbantották. Szegény öreg.

East visszatartott lélegzettel figyelte Celery ezüstösen csillogó szemét. Azt mondják, ez a fiatal, energikus amerikai profikat ejt ámulatba éleselműségével. Tényleg varázsló volt, ahogy híresztelték? Elő tudott volna venni egy nyulat a kalapjából? East arra gondolt, bár csak lenne a keze ügyében néhány fej káposzta.

— Hadd nézzem csak a listáját — mondta Celery — és a fegyverek felsorolását!

— Itt van — válaszolta East, az asztalra téve a jegyzetfüzetét. Biztos vagyok benne, hogy talál valamiféle megoldást, jóllehet engem ez a gyilkosságsorozat teljesen zavarba ejt.

És csak hárman maradtak életben. Az egyikük kell, hogy legyen a gyilkos. Ha nem fogjuk el, Tottering-on-the-Brinkből szellemváros lesz. Egy angol falu, amely egyenlővé fog válni a föld színével — sóhajtott East.

— Nincs időnk érzélgősködni —

szólt élénken Celery. És a három túlélő?

— Az újonnan jött Mrs. Adele Willow, Hector Guedalla és Miss Orange.

Az amerikai felállt.

— Menjen haza, felügyelő, aludjon egy jót, és holnap reggel jöjjön vissza. Addigra meglesz a megoldás.

East tátott szájjal bámult rá:

— Mitől ilyen biztos ebben?

— Beképzelt vagyok — mondta Celery nyíltan.

Viszontlátásra holnap, felügyelő! East fojtott hangon elköszönt, és kissé üveges szemmel távozott. Bizott benne, hogy ez a szeles fiatalember meg tudja tartani az ígéretét. Ez volt East egyetlen lehetősége a kívánt előléptetés elérésére.

Másnap kora reggel East felügyelő egyenesen a klubba ment. Celery a visszafojtott energiától remeque várta.

— Szerencsével járt? — kérdezte a felügyelő izgalomtól elcsukló hangon.

— Ez nem szerencse dolga — próbált Celery közömbös hangot megütni. Ehhez ész, fantázia és mindezek fölött logika kell.

East valami mentegetőzészfélét dörmögött.

— Nos, menjünk azonnal Tottering-on-the-Brinkbe — mondta Celery határozottan —, kapjuk el a gyilkosunkat.

— De ki az? — kezdte East, amikor a boy félbeszakította.

— Felügyelő úr, telefonhoz kéri.

East türelmetlenül ment a telefonhoz. Dühösen tért vissza. — Guedallát megölték — mondta. Ketten maradtak, és mind a kettő nő, a teremtesít!

— Guedalla halott? — kiáltott fel Celery meglepetten. Ez lehetetlen! Hogy történt?

— Elgázolták. Egy nagy amerikai kocsival — fűzte hozzá a felügyelő, szemrehányó pillantást vetve Celeryre.

— Ha nem lennék csálthatatlan... Már azt hittem, rossz az egész megoldásom. De ha nem Guedalla, akkor bizonyosan... — hát persze!

Megragadta East karját.

— Sietnünk kell. Mrs. Willow



veszélyben van. Bármelyik pillanatban megfojthatják.

— De hát — tiltakozott a felügyelő, miközben Celery kocsija felé sietett.

Néhány perc múlva a Tottering-on-the-Brink felé vezető úton voltak. Ahogy megérkeztek a szokatlanul csendes faluba, egyenesen Mrs. Willow házához rohantak. Nagy örömeikre az asszony sértetlen volt. Senki sem járt a közelében — mondta —, de azért ma nyugtalanul érezte magát.

A két férfi visszahúzódott, East bizalmatlanul pillantott az asszonyra.

— Miss Orange-t megölték? — drömgötte Celery. De ki tette? Ez lehetetlen, teljesen rossz lett volna az elméletem? — a hangja panaszos morgásba fúlt.

A felügyelő égett a kíváncsiságától, de tudta, hogy nincs idő kérdezősködésre. Ehelyett Miss Orange háza felé indult. Lehangelő kép fogadta őket. A tulajdonos kövér teste fölakasztva lógott a ház végében.

— Ennek végképp semmi értelme — kiáltott föl East. Várjunk csak! Mrs. Willowt is felakasztja, szegény asszony. Ez az! — fordult Celery felé. Meg kell állítanunk a gyilkost, mielőtt...

Hirtelen elhallgatott, döbbenett rá, hogy ha Mrs. Willow a bűnös, végül is fölakasztják. Már túl késő, Tottering-on-the-Brink lakossága nulla.

— Felejtse el Willow asszonyt — mondta Celery nyugodtan. Nézze a papírt, amelyet Miss Orange hátrahagyott.

Odanyújtotta Eastnek.

A felügyelő meredten nézte az írást.

— Öngyilkosság — üvöltötte. Az acrán teljes zavarodottság tükröződött. — Én ebből semmit sem értek, Celery.

— Teljesen egyszerű — magyarázta az amerikai.

— Vizsgáljuk meg az áldozatok nevét és a meggyilkolásukhoz használt fegyvert.

Elsie Fyfe — knife; George Barton — carton; Ram Dass — gas; Pickett-Hall — cricket ball.

East fulladozott.

— De, de... — dadogta.

— Véletlen? Erre gondol, ugye? Engedje meg, hogy folytassam.

Jane Hope — rope; Norman Quire — copper wire; Harry Block — rock; Walter Lord — sword.

— Úgy érti, hogy... — kezdte East mély hangon.

— Hadd fejezzem be. Amy Bristol — pistol; John Mahony — antimony; Mabel Slaughter — water.

A felügyelő ellenőrizte magát, szakképzett agya tevékenyen dolgozott.

— Nézze, Celery — próbált elmentmondani. És mi van Rigg-White-tal? Ezzel csődöt mond a teóriája, a nevek és a fegyverek rímei. Melyik fegyver rímel a Rigg-White-tal?

Az amerikai mosolygott.

— Rigg-White-ot fölrobbantották — emlékeztette Eastet. Maga írta fel a nevet: Rigg-White — gelignite.

— Meg kell mondanom — szólalt meg halkán a felügyelő —, logikusnak tűnik, bár elég egyéni. De ki tette?

— Egy örült költő, természetesen. A múlt éjjel láttam egy pillanatra — mondta Celery. Azt hittem, Guedalla, de amikor megölték, azt hittem — no, de mindegy. Miss Orange a gyilkosunk.

— De miért lett öngyilkos? És mi tartotta vissza attól, hogy megölje Mrs. Willowt?

— Ah — mondta Celery —, ez a nehéz az ügyben. Gondoljon csak arra, East: mindegyik áldozat nőtlen, illetve hajadon, rövidebben: emberek, akik a saját nevüket használták. Nos, Miss Orange utálta azokat, akiknek rímet talált a nevükhöz, az övéhez nincs, ezt tudja. A férfiak nem írtak szerelmes verseket Miss Orange-hoz. Elhatározta, hogy megöli a többieket, és mindig olyan fegyverrel, amelynek nyelvi jele rímel a nevükkel. Egyszerű, nem?

— És mit tud mondani Mrs. Willowról? A gyilkos megfojthatta volna egy párnával (pillow) — az asszony mondta is,

hogy veszélyben van, bármikor megfojthatják.

— Nézze ezt az újságot! Azelőtt adták ki, mielőtt Miss Orange megölte a tulajt. Ez említi, hogy Mrs. Willow leánykori neve Silver volt. Nos, erre nincs rím az angolban. Ez a sikertelenség annyira megingatta Miss Orange-ot, hogy öngyilkos lett. Nem tudta Mrs. Willowt a férje nevével megölni. Ugye, megérti?

— Így már teljesen tiszta a dolog — mondta East. Ilyen körülmények között könnyebben fog menni az előléptetés. A Scotland Yard történetében ez a legrejtélyesebb ügy.

Egy pillanatra elborult az arca.

— De Celery! Mi van Guedallával?

— Egy nagy amerikai kocsit elgázolta — válaszolt diadalmas mosollyal Celery. Egyet száz ellenében, le merem fogadni, hogy a kocsit egy Impala volt — mondta, és büszkén távozott.

Fordította:

BECKER KATALIN IV. B



## HONVÁGY

Bárhoz járok is,  
Mindig vonz haza  
Anyám elbocsátó szava.  
Szívem mindig csak  
Azt súgja:  
Haza, haza, haza...

Tóth Mihály IV. F

## DAL

Ének hallik,  
De a madár  
Messze száll,  
Künn a kertben  
— Virágok közt —  
Rózsa, rózsza, rózsaszál.

Tóth Mihály IV. F



## Disputa

# Hogyan is tartjuk a csengőbúcsút?

### Megjegyzések az „Avatástól ballagásig” című diákkönyv margójára

Valamelyik nap betértem a könyvesboltba, azt gondolva, talán megint egy érdekes sajtótermékre bukkanok. Hosszas keresgélés, válogatás után így vettem meg Gyárfás Endre — Kecskés András „Avatástól ballagásig” c. kiadványát. Átnéztem az egészet, bár — és azt hiszem, ez természetes — leginkább arra voltam kíváncsi, hogy mit tartalmaz a mű végzős diákjaink hagyományaiból...

Ilyen tárgyú közlést „Csengőbúcsú Patakon” címmel találtam. Egyhuzamban olvastam végig — sajnos, nem teljesen egyetértőleg — a szöveget. A közlés ugyanis kisebb-nagyobb mértékben több ponton „elrugaskodott” a helyi hagyományok által szentesített gyakorlattól...

Én megkíséreltem a magam és mások érdekében „helyükre tenni a dolgokat”. Ezért az említett munkától független forráshoz is nyúltam: egy szöveggönyvből felidéztem, hogy 1976-ban a „Híres Alma Materek” című rádiósorozatban mit mondott a fenti kérdésről iskolánk egykori kedves tanára, a köztiszteletben álló, nyugdíjas Hegyi Józsi bácsi:

„Egy ma is élő diákszokás a csengőbúcsú. Patakon ugyanis a végzős diákok búcsúzását nem ballagásnak, hanem csengőbúcsúnak nevezik. Itt ma is olyan öreg csengő szólítja be a diákokat a tanév folyamán a tantermekbe, amilyenek a szavára a letűnt évtizedek, évszázadok alatt ezrelék tódultak be a hajdani professzorok leckéire a későbbi híres és a névtelen diákok.

Az aratási egzámerek, vizsgák után ünnepélyesen búcsúztatták az életbe kilépő, „pályavégzett” diákokat. Erre Kossuth is utal,

amikor pataki jogászokására visszaemlékezik, s ezt írja: „Pár nap múlva a tógátusok dalkara éneklé nekünk azt a búcsúdalt, hogy »Menjete, Isten veletek!«

Búcsúztatásukra az úgynevezett „Csengettyűsor” fölötti kisharangot megszólaltatták, s egy reggelig tartó búcsúmulatság után az Alma Matertől megváló ifjak a diákkamrákban összecsomagoltak, s a kórus rázendített az utolsó dalra:

»Megírták már nékem az úti-cédulát,

Nem taposom többé a pataki utcát.«

Aztán az itt maradók kikísérték társaikat a városka határáig. Ott egy dombtetőn egymás nyakába borultak, és akik hosszú évekig jóban-rosszban együtt voltak, könnyezve mondtak egymásnak istenhozzadot. Ezt a „szomorú emlékü helyet” egyébként ma is „Pityergődomb”-nak nevezik a sárospatakiak.

Ez az évszázados búcsúztatási szokás — természetesen némileg megváltozott formában — csengőbúcsú néven ma is él, és érett-ségiző diákjaink is eszerint vesznek búcsút az Alma Matertől.”

A szöveggönyv áttanulmányozása után újra felütöttem az „Avatástól ballagásig” c. úgynevezett diákkönyvet (Zeneműkiadó, Budapest, 1977). E sajtótermék 66-67. oldalán olvastam ugyanis néhány helyesbítésre szoruló „kitételt”.

1. „... miközben ballagnak a végzős évfolyamok — jól tudja Gy. E. — szakadatlanul szól az iskola kisharangja.” Tény, hogy ezt szabályos időközökben a pedellus ütögeti, de nem holmi vasdarabbal (mint a kiadvány állítja), hanem egy erre a célra rendszeresített kalapáccsal.

2. „A kisharangra — folytatja az

író — a diákok néhány palack bort, doboz szivart akasztanak, környezetét virággal, zöld ággal díszítik.” A díszítés kellékei nagyrészt a szóban forgó „tárgyak”, de nem teljesen: tudniillik pataki diák szeme a kisharangon emberemlékezet óta még sem egy, sem több doboz szivart nem látott...

3. „A negyedik osztályok — lendül bele a tájékoztatásba a szerző — páros sorokban, az osztályfőnökkel az élen az épület legfelső emeletéről indulnak, végigjárják a folyosókat, betérnek az osztálytermekbe, amelyek természetesen virágdíszsel fogadják őket, azután kivonulnak az udvarra. A gyakran kétezer főnyi vendégsereg utat nyit nekik, hogy felsorakozzanak a kisharang előtt. A fiúk sötét öltönyt, a lányok sötét szoknyát viselnek... Kezükben virág, oldalukon útitarisznya, az osztályfőnöknel a himzett kötésű osztálykönyv...” A tájékoztatás lendületében Gy. E. az „epikai hitelre” nem ügyel: Patakon a himzett kötésű osztálykönyv hordozása még nem tartozik a búcsúzó osztályfőnökök bevett szokásai közé.

4. A végzősök — közli önfeledten a továbbiakban az író — „Meghallgatják az igazgatói beszédet, majd a maguk képviselőjének búcsúszavait, aztán újra nekiindulnak, kilépnek az iskola rácsos kapuján, végigbandukolnak az iskolakerten, miközben búcsút vesznek a tornacsarnoktól, a diákközhonoktól, a szabadteri színpadtól... Az iskolakertből kikanyarodva még egyszer „beleszagolnak” a Mudrányba..., elhaladnak a fűtca kirakatai előtt, ballagnak a Bodrog-parton és a Rákóczi-vár lépcsőin, bástyáin...”



Az író önfeledtsége erősen csökkenti az idézett közlés megbízhatóságát. A ballagás színhelyeiről adott kép ugyanis csak kismértékben felel meg a helyi hagyományoknak, szokásoknak; nagymértékben inkább példa a helytelenül értelmezett „költői szabadság” érvényesülésére.

Gy. E. ballagás címén a pataki diákokat (az iskola és az iskolakert területén kívül) olyan utakra vitte, amelyeken — legalábbis az igazi csengőbúcsú alkalmával — nem szoktak járni...

Mi készítette erre? Valószínűleg sohasem tudtam volna meg,

ha nem kérem el Dobay tanár úrtól az MTV „Diákvárosok” c. sorozata számára készített „Csengőbúcsú Patakon” című 1972-es forgatókönyvet... De elkértem! Ennek az írója is Gyárfás Endre volt...

Rájöttem tehát, hogy az akkor tv-s szempontok alapján kialakított „mutató” ballagási koncepciót — a valóságnak fittyet hányva — az író a tárgyalt diákkönyvben a hagyomány rangjára emelte...

Feltűnt az is, amit a szerző a subscriptós könyvről jelen időben írt — pedig az öregdiákká vá-

lásnak ez a jelképes módja nálunk végképp a múlté. (Egyébként a könyv Kecskés András által összeállított dalanyagát kiválóan találtam.)

Soraimat azzal zárom: ha véletlenül az illetékesek kezébe kerül írásom, remélem, nem veszik zokon észrevételeimet, mert bíráló szavakkal itt csak egy iskolaújság olyan munkatársa „kellemetlenkedett”, akiben megszólalt a pataki diák önérzete.

POHÁNKA ENIKŐ III. B

## Újraélesztési kísérlet, avagy: mégis lesz Patakon torna?

A torna, ez a szép sportág iskolánkban néhány évtizeddel, de még nyolc-tíz évvel ezelőtt is igen nagy népszerűségnek örvendett. Sok diák járt rendszeresen az edzésekre, közülük nem egy a versenyeken is jó eredményt ért el.

A tornásznevelésben nagy szerepet játszottak az akkori testnevelő tanárok is. Szabó Kari bácsi — aki idős kora ellenére ma is aktív vívóedző — a vívás mellett a férfi tornaszakosztályt is vezette, sőt maga is remek tornász volt. Tanítványai évtizedeken keresztül rendszeresen megnyerték a különböző megyei szintű versenyeket, s magasabb kategóriákban is kiváló teljesítményt nyújtottak. Ez volt a férfi torna fénykora iskolánkban.

Az akkori női tornászok edzője Sipos György tanár úr — egyik jelenlegi fiatal testnevelőnk édesapja — volt, aki olyan újításokat vezetett be a talajtornában, amelyeket Magyarországon addig aligha alkalmaztak, és amelyek azóta széles körben elterjedtek. Újításnak számított pl. a táncos elemek

beépítése a gyakorlatokba, s a gyakorlatoknak zenére való végzetése.

Sajnos, a sikerek sorozata néhány évvel ezelőtt hirtelen megszakadt, és a gimnáziumban a tornasport megszűnt létezni. Ez részben a felújítás, részben pedig a tanárhány következménye volt.

Akadnak ugyan néhányan, akik délutánonként továbbra is bejártak tornázni, de szervezett edzésekre nem került sor. E néhány diák közül szeretnénk kiemelni Tóth Andrást, a sokak által ismert és szeretett „Teke-nőt”, aki az itt töltött évek után (1972–1975) testnevelőként dolgozott egy falusi általános iskolában. Kár, hogy ezt a tevékenységét nem sokáig folytathatta. Nemrég kaptuk a szomoru hírt, hogy egy bálon — verekedők szétválasztása közben — gyilkosság áldozata lett...

Néhány éves pangás után — az időközben megjavult feltételek eredményeként — talán most sikerül újraéleszteni iskolánkban ezt a szép és komoly hagyományokkal rendelkező sportágat.

A tornászképzés fellendítése érdekében két évvel ezelőtt Joósz Györgyné tanárnő tette az első lépéseket, jelenlegi csapatunk alapító tagjainak kérésére. Kevés ideje ellenére elvállalta, hogy — a lányoké mellett — a mi edzésünket is megtartja. Az ő irányításával látott munkához Kiss József, Földházi László, Nagy Zoltán, Tarnóczy Barna, Budavári Csaba, Sipos István, Józsa Imre, Kovács József.

Nehéz körülmények között és izgatottan készültünk a „bemutatóra”. Ez a Miskolcon megrendezett megyei ellenőrző bajnokságon történt. Nagy örömminkre: második helyezést értünk el. Volt olyan verseny, amelyre néhányan egyénileg nevezünk be. Boldogan hallottuk, hogy ezen is várakozáson felül teljesítettünk.

A sikereken felbuzdulva egyre szorgalmasabban és egyre nagyobb akaraterővel dolgoztunk az edzéseken. Sajnos, váratlanul majdnem letörtünk, mert Joószné tanárnő betegség miatt nem tudta vállalni további felkészítésünket. Azt hittük, hogy ismét vége, pedig még alig kezdődött el az igazi torna...



Ennek a tanévnek a kezdetén azonban örvendetes esemény történt: az iskolába új testnevelő tanár érkezett, aki lelkesen vállalta, hogy foglalkozik velünk. Új tanárunkon láttuk, hogy rendkívül energikus, és nagyon komolyan veszi az edzéseket. Ez természetesen jó hatással volt ránk is. De a legörvendetesebb az volt, hogy a tornászgárda 7-8 főről 25 főre gyarapodott.

Derekasan munkához fogtunk...

Szokatlanul kemény edzéseinknek még is lett az eredménye. A Sátoraljaújhelyen ez év februárjában megrendezett járási alapfokú tornász bajnokságon

első helyezést értünk el, majd Leninvárosban, a március 15-én lebonyolított megyei fordulón — némi balszerencsével — harmadikok lettünk.

Mostanra már elértük azt a szintet, hogy szeptemberben csapatunk minden tagja különböző nehézség nélkül elindulhat az ifjúsági III. osztály megyei versenyén; mi több: néhányan már elkezdtük tanulni a II. osztály meglehetősen nehéz gyakorlatanyagát. Ez hatalmas fejlődésnek tekinthető az elmúlt évekhez viszonyítva. De mi ennyivel nem elégszünk meg, szeretnénk tornában a régi, magas színvonalat elérni, sőt — lehető-

ség szerint — túlszárnyalni...

Fel akarjuk emelni a mércét az utánunk következőknek, akik — reméljük — majd rajtunk is tútesznek. Az utánpótlás máris biztosítottnak látszik; jelentkeznek az elsős tornászok...

A fokozott követelmények teljesítéséhez kívánunk nekik nagy kitartást, szorgalmat és akarat-erőt.

Hisszük, hogy ők már nem sokára szakosztály keretekben sportolhatnak tovább.

KISS JÓZSEF, III. F  
és

SÍPOS ISTVÁN, II. F

## AZ MHSZ-BEN VAGY AZ MHSZ-EN KÍVÜL?

Biztos, hogy mindenki hallott már az MHSZ-ről (Magyar Honvédelmi Szövetség); főleg a fiatalság körében. Sokan vannak, akik arról is értesültek, hogy a szövetség már évekkel ezelőtt helyi szervezetet hozott létre Patakon. Sajnos, kevesen vannak — iskolánkban tapasztaltam —, akik tudják, hogy lakóhelyünkön hol található a szövetség „főhadiszállása”...

Pedig: a volt Botfalussy-ház szem előtt van. Az épület rendeltetészerű kiképzését szolgáló munkák nyomai még kívül-belül jól látszanak. A Rákóczi utcai 78. számú egykori orvosi lakás „metamorfózisa” senki figyelmét nem kerülte el...

Ide, az MHSZ helyi szervezetének „főhadiszállására” látogattunk el a minap, hogy Hunya László elvtársat, az MHSZ városi titkárát meginterjúvoljuk.

— *Legyen szíves — mondtuk a kedves fogadtatás után — ismertesse meg olvasóinkat az MHSZ történetével és munkájával.*

— A Magyar Honvédelmi Szövetség kialakulása hosszú folyamat eredménye. A felszabadulás után előbb a Magyar Partizánok Szövetsége és a Magyar Partizánbarátok Szövetsége jött létre. Később — 1948. február 29-én —

a kettő Magyar Szabadságharcos Szövetségben egyesült. Végül — 1958-ban — életre hívták a Magyar Honvédelmi Sportszövetséget, amely egy idő óta Magyar Honvédelmi Szövetség néven folytatja munkáját...

A több mint 30 éves múltra visszatekintő szövetség mindig a párt útmutatását követte. Erőt merített a haladó hagyományokból; büszke volt a forradalmi és szabadságharcos múltára. Építette a fiatalság áldozatkészségére és hazafias érzéseire. Elkötelezte magát a szocialista vívmányok erősítése és védelme mellett.

A szövetség már eddig is derekasan dolgozott: kivette részét a honvédelmi nevelésből, biztosította a katonai elő- és utóképzést, elősegítette a technikai sportok és szakágak elsajátítását stb.

— *Az országban mennyi az MHSZ-tagok összlétszáma?*

— Kb. 200 ezer fő... De a szervezetekhez alkalmilag kapcsolódókkal együtt lényegesen több.

— *Sárospatakon mióta van és hány fővel működik az MHSZ-szervezet?*

— A városban 1975. május 1-én kezdte meg működését az

önálló MHSZ-klub. Kezdetben csak két szakosztályunk volt: a lövészeké és a tartalékosoké. A két szakosztály 167 személyt foglalkoztatott. Most 8 szakosztályunk van. Ezekben 500 fő tevékenykedik.

— *Milyen mértékben vesznek részt a gimnázium tanulói a szövetség munkájában?*

— Véleményem szerint a részvételi arányuk még kisebb, mint lehetne. Eddig csak a lövészet terén jött létre együttműködés az MHSZ és a kollégium lövészklubjai között.

— *Kivánnak-e tenni valamit a helyzet javítása érdekében?*

— A gimnázium vezetőivel megbeszéltük: ha lesz rá igény, az iskolában létrehozuk az MHSZ helyi szervezetének egy fiók-klubját. E klub keretében szervezhetünk rádiós (gyorstávirász, rádióépítő, operátor), gépjárműbarát, motoros és go-cart szakkört.

Természetesen jó tudniuk, hogy városi szinten jelenteg is eredményesen működik a bűvár-, a modellező-, a hajó- és repülőépítő, valamint a lövészklub.

Ezekbe várjuk a fiatalok további jelentkezését is.

Az MHSZ-ben minden jelentkező megtalálja a számítását: edződhet, szellemileg és fizikailag csiszolódhat, próbára teheti ügyességét, technikai érzékét,



megannyi hasznos elfoglaltságot találhat. Az MHSZ-en kívül nem minden fiatal képes tartalmasan eltölteni a szabad idejét; ezért egyáltalán nem ritka az unatkozó, lézengő, arénázó tizenévesek

láványa. Az ilyenek nem tudnak mit kezdeni magukkal és az idejükkel... Pedig az MHSZ-ben kedvükre való munkát, ismeretszerzési alkalmat és szórakozást is találnának.

— Köszönjük a beszélgetést.

BARANYI JÓZSEF

és

ESZÉKI ISTVÁN IV. D

## Visszapillantó tükör

„... sziklaként állotta helyét....”

### Emléksorok Patay István halálának 100. évfordulójára

Nem hiszem, hogy bármelyik diáknak ismerősebben csengett volna Patay István neve, mint nekem addig, ameddig egy véletlen folytán fel nem figyeltem emléktáblájára az Esze Tamás Általános Iskola falán. A múltkor két turistát kalauzoltam végig a városon, és az egyik érdeklődve megállt a fal előtt:

„SZILÁRDAN ÁLLOTTA  
HELYÉT....”  
(Kossuth)

AZ EGYKORI PATAKI DIÁK,  
PATAY ISTVÁN  
1807—1878

A SZABADSÁGHARC EZREDESÉNEK EMLÉKÉRE: SÁROSPATAK DOLGOZÓI, 1967

— olvasta hangosan a feliratot. Azután hozzám fordult: ki volt ez az ember? Kénytelen voltam bevallani, hogy bizony nem nagyon elégíthetem ki a kíváncsiságát, mert én is most néztem meg először alaposabban a táblát. Hogyan? — nézett rám döbbenet a kislány, de — látva zavaromat — nem folytatta tovább a kérdezősködést. Engem viszont nem hagyott nyugodni az „eset”. Leikiismeretem megnyugtatósára hamarosan jó alkalom kínálkozott: az egyik barátnőmnek valamilyen dolga akadt a Nagykönyvtárban, elhátároltam hát, hogy vele tartok. Bár mindig szerettem búvárkodni — élveztem, hogy az ódon, rég elfelejtett könyvek zizzenő sárga lapjai szinte megelevenednek a kezeim között; hogy

a foszladozó papírokról régen halott, de a tudatunkban mégis élő emberek mosolyognak rám; hogy a betűk, szavak, sorok olyan gondolatokat, bölcsességeket közvetítenek, amelynek kitermeléséhez kevés egy ember-ötő — most határozott célom volt: konkrét ismereteket akartam szerezni arról az emberről, akinek nevével ilyen tisztelettel emlékeznek meg Sárospatak lakói.

Fáradozásomat siker koronázta: olyan adatokat találtam, melyekből rövidesen kirajzolódott előttem egy regényes életút.

Báji Patay István 1807 tavaszán született Nyírmadán. Édesapja — mint egyházmegyei gondnok — féltő gonddal neveltette gyermekeit. Istvánt Sárospatakra, a Református Kollégiumba járatta. A fiú innen Bécsbe, a Teréziánumba került; a Hadmérnöki Akadémián tanult tovább. Ott fényes karrier állt előtte, de ő mit sem törődve a borúlátó jóslatokkal, 1832-ben hazajött Magyarországra. Előbb Abaúj, majd Szabolcs megyében tett hitet a „szabadabb eszmék mellett nemzete érdekében”. 1848-ban pedig — a kormány hívó szavára — fegyveres szolgálatra jelentkezett. Ő volt a tiz (szabolcsi) önkéntes zászlóalj alapítója és első parancsnoka; katonáit főleg Szabolcs és Szatmár megye területéről és Debrecenből toborozta. Mint Perczel Mór tábornok alvezére, szerepet játszott a Jellasics utó-

védjét fegyverletételre kényszerítő ütközetben is. A Délvidékre már osztályparancsnokként vezényelték, majd hadtestparancsnokká léptették elő. A tavaszi hadjárat idején dandárparancsnoki beosztást kapott; ő lépett először a visszafoglalt Buda földjére.

Világos után menekülni kényszerült, ismerősei bújtatták. Csak 1851-ben rendeződött az „ügye”, s ekkor feleségül vette elhunyt közeli barátjának, Kállay Boldizsárnak az özvegyét, Teréziát. A házaspár egy ideig Nyírmadán élt, majd Debrecenbe költözött; ott Kossuth egykori ezredesét három ízben (1861-ben, 1865-ben és 1869-ben) választották meg Debrecen Czegléd-Varga utcai kerületében országgyűlési képviselőnek.

Patay István nem tagadta meg 1848-49 örökségét. 1867-ben azok között volt, akik Ferenc József megkoronázását törvénytelennek tartották; ezért hajsza indult ellene. De ő kitarított nemzeti-hazafias elvei mellett. Házába fogadta Irinyi Jánost, a jó magyart, a foszforos gyufa feltalálóját is.

Patay István 1878. május 5-én halt meg Debrecenben, Czegléd utca 2543. szám alatti házában (ma Kossuth Lajos u. 61). Hamvait — a családi sírboltban — május 7-én helyezték örök nyugalomra. Temetésén 20 000 ember jelent meg, hogy végső búcsút vegyen a halottól.



A gyászolók gondolatait a templomban Révész Imre, a sírnál Orbán Balázs tolmácsolta.

A száműzetésben élő Kossuth sem feledkezett meg kedves ezredeséről: halála alkalmából levelet intézett Kállay Teréziához. „Asszonyom! Hazánk Nagyságod elhunyt férjében egyik leghívebb fiát, jogainak, szabad-

ságának egyik legelszántabb bajnokát veszítette el, ki hadban, békében sziklaként állotta helyét ingathatatlanul egész életén át, rendületlenül az idők s emberek változékonyságának hullámzó habjai közt. Nagyságod özvegyi bánatát egy nemzet veszi körül.”

Patay Istvánról más helyütt

azt írta Kossuth: „Jellemben szilárd, mint szilárdabb ember nem lehet”. Valóban. Úgy érzem, Sárospatak dolgozói méltán állítottak emléket Patay Istvánnak, aki annyi meghurcoltatás, szenvedés ellenére is hű maradt népéhez, hazájához és önmagához.

BUTELLA MARIANNA, I. B

## Tribün

BAGYONI GYÖRGY:

Vallomás minden időben\*

Ha utad téved arra,  
kíváncsi turista,  
vagy autód kereke fordul  
szándékosan oda,  
mindegy...

Szépre szomjas szemmel  
állsz meg a vár előtt;  
Jó helyütt keresed  
Kazinczy és Kossuth szobrát  
és nemzedékek szeretett iskoláját,  
de ne mondd erre is, arra is, hogy szép!  
Inkább: csendben és értőn nézz szét  
a Bodrog-parti kisvárosban.

Tudod, beleharaptam  
e varázsos életbe, jól megrágtam,  
s ízét sosem felejttem el,  
akár a tréfát, a mulatozást vidám társaimmal.

Micsoda érzés volt:  
hallgatni hajnali ébredést,  
mocorgó éji álmot;  
belebámulni illatos, zöld lombokba;  
merészen begázolni  
a fák között tétován megülő vonatfüstbe;  
csoszogni csörgő avarban,  
nesztelen járni hamvas szűzhóban

Csokonai s Tompa szobra közt;  
s a végén, igen, mindezek végén,  
e jóízű álom légvegén  
hallani kedves barátok  
ismerős, távolodó léptét a kavicsos sétányon  
és páras tekintettel merülni  
fáradt, fullasztó némaságba.

Hányszor indult volna oda lábam!  
Hányszor markoltam volna vonatjegyet!  
Hányszor hallgatnám harangod  
öreg iskolám,  
a méltóságzengésűt, a szívdobogtatót,  
hányszor kedves tanárim  
megszokott hangját,  
hányszor a ti vidám szavakat,  
drága pajtásaim!

S mindezt ti látjátok,  
Ti érzitek, Ti halljátok.  
Tiétek most minden, Tiétek a világ,  
mi egykor az enyém volt.  
De legalább Ti vagytok boldogok,  
Ti ifjú, büszke Pataki Diákok!

\*A vers szerzője az 1976—77-es tanévben végzett  
IV. D osztályba járt. Jelenleg képesítés nélkül tanít.

## RÓZSAHEGYI FERENC VERSEI\*

### Munkásportré

Fény feszül az arcán,  
simára paskolja  
végső mozdulatába  
fogódzó tekintetét,  
szemével a végtelenben  
hadakozva újra mozdul  
albumom  
vasból kalapált lapján.

### Esztergagépen

Réz-szirmokat hasít a kés,  
Éleim füst-fürt pattan;  
Forog, forogj, örök szökés!

Sercen a rőt forgácshalom,  
Fénykigyó csúszik közé;  
Izzad, izzadj, barna arcom!

\*A szerző 1962-ben iratkozott be  
iskolánkba. De betegsége miatt nálunk nem sokáig folytathatta tanulmányait. Képzettségét másutt szerezte. — Jelenleg a helybeli Építő-és Szerelőipari Szövetkezet személyzeti vezetője.





— Az Észak-Magyarország 1978/13. számában „Fénylik-e Patak csillaga? címmel egy, az iskolánkban lefolyt kéthónapos „komplex vizsgálódás” tapasztalatait összegező tárgyilagos cikk jelent meg.

— Mezőkövesden, az 1978. január 28-29-én megrendezett megyei matematika-versenyen iskolánkat hatan: Kiss Gábor (I. F), Kerékgyártó Ferenc (II. F), Kocsis Sándor (III. F), Mogyoróssy Zsolt (III. F), Szabó István (IV. F) és Tamáska Péter (V. F) képviselték. A fiúk olyan jól szerepeltek, hogy írásbeli és szóbeli teljesítményük alapján megérdemelten szereztek két 2., egy 3., két 5. és egy 7. helyet. — A 6 fős csapat az iskolák rangsorában a 2. helyre került. — A csapat legproduktívabb tagját, Mogyoróssy Zsoltot külön is megdicsérik!

— 1978. március 10-én a II. B osztályos Körömi Klára és Tímár Mária 1., Siska Katalin 2. helyezést ért el a királyhalmeci testvérgimnáziumban rendezett szavalóversenyen.

— 1978. március 10-én délután — 115 küldött részvételével — KISZ-küldöttgyűlést tartottunk. A résztvevők megválasztották az új iskolai KISZ-bizottságot. A KISZ-titkár Rák László I. osztályos tanuló lett. — Az új KISZ-

vezetőségnek felelősségteljes, jó munkát kívánunk!

— A FIN keretében március 15-én délelőtt házi ünnepséget és a Kocsuth-szobornál koszorúzást szerveztünk. Délután részt vettünk a Petőfi Sándor Általános Iskola udvarán tartott központi rendezvényen. Ez alkalommal a városi KISZ-bizottság titkára, Saláta László a III. F-es Derekas Barnának Aranykoszorús KISZ-jelvényt, a IV. F-es Supola Istvánnak dícsérő oklevelet nyújtott át. A KISZ KB-tól dícsérő oklevelet kapott iskolánk Garibaldi-ról és Angela Davisről elnevezett KISZ-alapszervezete is.

Diákjaink március 21-ről jól szerkesztett verses-zenés összeállítással emlékeztek meg az iskolarádióban.

Április 4-ét egy szép műsoros programmal és 126 új KISZ-ta impozáns fogadalmatételével köszöntötte iskolánk ifjúsága. Dísztermi ünnepségünkön dr. Czövek István tanár úr mondott beszédet.

— Iskolánk képviselőjében 1978. március 31-én a nagykaposi Erdélyi János-napok megnyitáson részt vett Béres Ferenc patoki öregdiák, énekművész; Dobay Béla tanár úr és Karakó Erzsébet IV. D osztályos tanuló.

— 1978. április 27-én a Rákóczi Gimnázium vöröskeresztes csa-

pata Miskolcon — Majtényi Andrea I. F osztályos tanuló vezetésével — a középiskolák megyei elsősegélynyújtó versenyén a 27-es mezőnyben a 3. helyen végzett. — A szép eredményhez szívből gratulálunk!

— 1978. május 2-án Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyság budapesti nagykövete, Richard Edmond Parsons a feleségével, valamint a nagykövetség kulturális attaséja, T. F. Stones szintén a feleségével hivatalos látogatást tett a Rákóczi Gimnáziumban. Megismerkedtek az itt folyó angoltanítás helyzetével és iskolánk történetével. — Ezután ismét néztek a Kocsuth-kollégiumban, a Nagykönyvtárban, majd felkeresték a Hollóházi Porcelángyárat is.

#### Helyreigazítás

Lapunk 1977. november-decemberi Kocsuth-émlékszámba három sajnálatos nyomdahiba csúszott. — A 9. oldalon „A fényes porta...” című cikk második oszlopa 33. sorában a teljes idézet így hangzik: „Konstantinápoly támogatja a magyarokat, de még nincs olyan helyzetben, hogy Magyarországot nyílvánosan is felléphessen.”

— A 12. oldal első oszlopa 3. sorában nem 1855, hanem 1851, a 14. oldalon levő ünnepi beszéd 2. oszlopának 34. sorában nem 1874, hanem 1867 a helyes dátum.

## III. U M I O R

### MAGYARÓRÁN

Az egyik harmadik osztályunkban a nyelvtanóra izgalmas szakaszába lépett. A tanár felszólította Fráter Pistát, és kihívta a táblához. Diktált neki — szerkezeti elemzésre — egy olyan mondatot, amelyben a matróna szó is előfordult.

Mivel ezt — láthatólag — többen nem értették, a tanár az osztályhoz fordulva megkérdezte:

— Ki tudja közületek, hogy mi az a matróna?

Rövid csend támadt, majd a tanár intésére az egyik jelentkező felállt, és a következőt mondta:

— A matróna nem más, mint a matróz felesége.

### TÖRTÉNELEMÓRÁN

Az egyik első osztályunkban a krétai kultúráról folyt a szó. A tanár Orosz Katinak feltette a meg szokott kérdést:

— Kik építették — a hagyományok szerint — Knösszozsban azt a bizonyos híres-nevezetes labirintust?

— Nagy nehezen — sűgők közreműködésével — a lány kisütötte:

— Az egyik építőt Ikarusznak hívták.

— De ki volt a másik? — tudakolta a tanár.

— A lány segélykérően nézett jobbra-balra. Összeharapta a szája szélét. Azután a homlokára csapott, és mint akinek ész ütötte fejét, megszólalt:

— A másik építő Ikarusz apja, vagyis Trolibusz volt.

## Sárospataki Krónika

### A sárospataki Rákóczi Gimnázium KISZ-szervezetének lapja

A kiadásért felelős: Kádás Sándor igazgató

Felelős szerkesztő: Dobay Béla gimnáziumi tanár

Diákszerkesztők: Berecz Lilla, Máté Magdolna, Pohánka Enikő,

Teamagi Mária és Tóth Mihály

Eng. sz.: III/ISK/39/BO 1976 Borsodi Nyomda sárospataki telepe 78-6931 500 F. v.: Lesó Lajos